

Kravchinska T. S. The development of preschool education in the domestic literature: conceptual foundations

The conceptual foundations of the development of preschool education in Ukraine on the basis of the analysis of domestic literature considered in the article. The priority directions of scientific research of preschool education as the first level of continuous education throughout life are revealed. The reform of preschool education, which is conditioned by changes in the system and structure of a secondary education and the regularity of the integration of national education into the European educational space, is covered. The data of the State Statistics Service of Ukraine on the development of preschool education for 25 years of independence are given. In the context of the introduction of education throughout life, the formal education of young children is covered. On the basis of the analysis of normative documents, the conceptual provisions of the state policy concerning preschool children are considered, the conditions for obtaining preschool education at the present stage of state development and preschool education in particular are determined.

Key words: child, preschool education, institutions of preschool education, development of the system of preschool education.

УДК 811.111'27:656.61

Кудрявцева В. Ф., Швецова І. В.

**СТРАТЕГІЯ ВИВЧЕННЯ СТАНДАРТНИХ ФРАЗ ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ
У МОРІ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

У статті розглядається стратегія викладання стандартних морських комунікаційних фраз під час морських уроків англійської мови. Проаналізовано практичний досвід викладання стандартних фраз. У дослідженні викладено список фраз, які є обов'язковими для навчання студентами. Автори пропонують логічно послідовну та методологічно обґрунтовану систему викладання морських фраз. Розглянуто типи вправ і завдань для вивчення стандартних фраз і їх послідовності в процесі навчання. Досліджено можливості систематичного вивчення стандартних фраз для спілкування на морі протягом усього курсу вивчення англійської мови на професійному рівні в морських навчальних закладах. Аналіз даних чітко вказує на те, що викладання стандартних фраз для спілкування на морі має здійснюватися на основі реальної морської практики та впровадження відповідних сучасних методів вивчення мови.

Ключові слова: морська англійська мова, стандартні фрази для спілкування у морі, ІМО, логічно побудована і методично виправдана система вправ і завдань, безпека праці на морі, вивчення стандартних фраз для спілкування на морі, впровадження відповідних сучасних методів вивчення мови, морська освіта.

У численних статтях і виступах неодноразово наголошено, що неадекватне знання морської англійської мови спричиняє значні людські і матеріальні втрати, що, насамперед, стосується моряків, для яких англійська мова не є рідною. З метою уникнення таких ситуацій Міжнародна морська організація затвердила "Стандартні фрази для спілкування у морі Міжнародної морської організації (ІМО)", які необхідно знати напам'ять без будь-яких структурно-лексичних змін і які не потребують оволодіння складними граматичними трансформаціями. Стандартні фрази морського спілкування затверджені для того, щоб "сприяти більшій безпеці судноводіння і управління судном; стандартизувати мову, що використовується для зв'язку при плаванні у морі, на підходах до порту, на водних шляхах і в гаванях, а також для внутрішнього судового спілкування на судах з багатомовною командою; надати допомогу морським навчальним закладам у досягненні вище зазначених цілей" [6, с. 10].

Задля дотримання безпеки роботи на судні перед користувачами поставлено як мінімальну вимогу дотримуватися максимально точного відтворення стандартних фраз для спілкування у морі у відповідних ситуаціях із метою уникнення сумнівного розуміння інформації під час спілкування.

Мета статті – дослідити можливості системного підходу до навчання стандартних фраз для спілкування у морі на комунікативних заняттях із морської англійської мови.

Конвенція ПДМВ визначає основну компетентність із морської англійської мови як уміння "користуватися Стандартними фразами для спілкування у морі і використовувати англійську мову в усній і письмовій формі". Цією ж конвенцією визначено, що здатність розуміти і використовувати стандартні фрази для спілкування у морі вимагається для сертифікації вахтових офіцерів на судах вантажністю 500 тон і більше" [12, с. 10].

Б. Причард констатує, що численні зіткнення суден трапляються через невдалі комунікативні спроби врегулювати ситуацію, натомість використовується розмовна форма спілкування по УКВ замість стандартизованої або відсутність відповідей на виклики. Визначаючи стандартні фрази для спілкування у морі як необхідну стандартизовану форму морського спілкування і як обов'язкову частину навчальних програм із морської англійської мови, дослідник вважає, що другий аспект взагалі нехтується як другорядний [11, с. 5].

Продовженням цієї думки є один із висновків проектного дослідження стосовно мовних бар'єрів і непорозумінь у спілкуванні між суднами, зі службою руху суден (VTS) і т.п., що необхідно активізувати зусилля, щоб використання стандартних фраз стало частиною морської освіти [13, с. 61].

О. М. Демченко, провівши певну аналітичну роботу, до критеріїв із підготовки з англійської мови за професійним спрямуванням фахівців морського транспорту, зараховує уміння читати технічні тексти і коментувати окремі фрагменти, оформлювати монологічне повідомлення; демонструвати мовні навички в одній із запропонованих ситуацій спілкування на вузькоспеціальну, загально-морську або повсякденну теми, правильно, з погляду граматики, висловити свою думку [1, с. 26]. Водночас опанування стандартних фраз для спілкування у морі до переліку умінь не включене.

У дослідженнях можливостей контекстного підходу до навчання і вивчення стандартних фраз для спілкування у морі увага також фокусується на тому, що з-поміж стратегій, можливих для впровадження викладачами англійської мови за професійним спрямуванням, є створення міждисциплінарних робочих груп, які б могли використовувати тренажери закладу з метою реалізації розробленого ними навчального сценарію [7, с. 3].

О. М. Тирон підкреслює, що немає єдиних вимог до рівня володіння стандартними фразами для спілкування у морі в різних країнах, англомовні країни взагалі не ставлять за мету вивчення цих фраз на підставі того, що англійська й так їх рідна мова. Автор вважає доцільним розробити єдиний екзамен із перевірки володіння стандартними фразами для спілкування у морі [4, с. 134].

Більш радикальну думку висловлює С. Муррелл, наголошуючи, що вахтові офіцери не мають працювати, якщо вони не пройшли сертифікацію на знання стандартних фраз для спілкування у морі, тому що вони схильні до непорозумінь і помилок при виконанні суднових операцій [9, с. 1]. Автор вважає за необхідне сертифікувати і тих вахтових офіцерів, для кого англійська мова є рідною, оскільки їх можуть не розуміти члени екіпажу інших національностей.

Стандартні фрази для спілкування у морі є об'єктом безумовної уваги і авторів навчальних посібників із морської англійської мови. Виділяючи стандартні фрази для спілкування у морі як невелику, але постійну частину розділу, Т. Грайс переважно пропонує два-три завдання у такій послідовності: прослухайте/прочитайте розмову між, наприклад, судновим офіцером і службою руху суден, дайте відповіді на запитання, відтворіть розмову у ролях [5, с. 18]. Перевагою цього підходу є системність, недоліком – занадто лімітований обсяг і відсутність завдань для розвитку самостійного говоріння.

У двотомному навчальному посібнику з морської англійської мови у кожному тематичному розділі розміщені вправи, орієнтовані на вивчення стандартних фраз для спілкування у морі і подано ширший діапазон вправ, як-от “Поєднайте дві частини роз’єднаних стандартних фраз”, “Виберіть правильне слово для використання у наступних стандартних фразах для спілкування у морі”, “Поставте речення у правильному порядку, щоб відтворити розмову”. Проте ситуативні завдання як останній етап роботи над стандартними фразами для спілкування у морі, також являють собою вправи контрольованого типу, що обмежує можливості для розвитку продуктивних комунікативних умінь студентів [10, с. 156].

Група авторів нашого навчального закладу також обрала тематичний підхід до вивчення стандартних фраз для спілкування у морі, а з типових завдань – “Закінчіть фрази поданими словами”, “Закінчіть розмову, використовуючи фрази”, “Обговоріть, хто розмовляє і які процедури описані”, “Переставте рядки, щоб отримати логічно побудовану розмову”, “Програйте розмову у ролях” [2; 13].

Проведене нами опитування 30 студентів III і IV курсів факультету судноводіння свідчить, що вони використовували стандартні фрази для спілкування у морі, працюючи на практиці у багатонаціональному екіпажі, під час виконання вантажних операцій, швартування, спостереження на містку, періодичного управління судном, постановки судна на якір. Отже, ми вважали за необхідне розглянути можливості досконалого вивчення саме цих фраз. Зауважимо, що документ складається з двох розділів: розділ А “Зовнішнє спілкування судна” має біля тисячі семисот стандартних фраз, розділ Б – “Внутрішнє суднове спілкування” складається з півтори тисячі стандартних фраз. Навіть протягом чотирьох років навчання важко вивчити і утримувати в пам’яті таку велику кількість фраз.

У Модельному курсі 3.17 “Морська англійська мова” подані рекомендації для викладачів морської англійської мови щодо методики вивчення стандартних фраз для спілкування у морі, основна з яких така: “Щоб студенти запам’ятовували фрази, необхідно регулярно виділяти час на їх повторення невеликими частинами”, яку ми вважаємо принципово важливою, але такою, що важко реалізувати [8, с. 291].

Спостереження за роботою викладачів під час відвідування навчальних занять підтверджують наші уявлення, що стандартні фрази для спілкування у морі вивчаються фрагментарно і епізодично, а головне, що вони запам’ятовуються на короткий час: за необхідності використати фрази у наступних темах навчальної програми їх фактично спочатку треба повторити.

На першому етапі дослідження нами визначено таку послідовність дій:

- окреслити перелік фраз, необхідних для вивчення студентами;
- визначити типи вправ/завдань для вивчення фраз;
- розробити тематично зорієнтовану послідовність завдань;
- визначити методику проведення обраних вправ/завдань;
- дослідити можливості ефективного оцінювання умінь студентів використовувати стандартні фрази.

В організації дослідження ми керувались рекомендацією Міжнародної морської організації, що “стандартні фрази слід вивчати не в повному обсязі, а вибірково у відповідно до конкретних потреб користувачів” [8, с. 11].

Необхідність виокремлення найбільш вживаних стандартних фраз із тематичних груп і самих тематичних груп можливостям навчального плану для курсу англійської мови за професійним спрямуванням привела нас до формування 5 груп із 20 стандартних фраз на кожен навчальний семестр, що разом утворило 15 груп стандартних фраз загальною кількістю у 300 фраз, що, на нашу думку, може забезпечити плавне входження випускника морського навчального закладу у спілкування з багатонаціональним екіпажем під час рутинних операцій на судні.

Подальша робота була зорієнтована на визначення типів вправ/завдань для вивчення стандартних фраз та послідовності їх використання у навчальному процесі з вивчення англійської мови. На основі друкованих матеріалів із теорії та практики вивчення стандартних фраз та власного досвіду нами укладено узагальнений перелік таких вправ. Зупинимося на деяких з них.

Частина вправ, рекомендованих у Модельному курсі 3.17 “Морська англійська мова”, передбачає запис необхідних стандартних фраз викладачем і/або студентами на звуковій носії інформації з їх подальшим аудіюванням під час навчальних занять для тренування вимови, порівняння власних записів з аутентичними, розуміння змісту через традиційні комунікативні завдання для розвитку умінь аудіювання. Можна дійти висновку, що такі вправи/завдання необхідні для первинного ознайомлення зі стандартними фразами.

Такі завдання, як записувати важливу інформацію під час аудіювання стандартних фраз чи трансформувати граматично правильні речення у стандартні фрази, видаються нам недоцільними, тому що потребують подвійних умінь студентів: граматично правильно будувати речення англійською мовою і використовувати граматично спрощені стандартні фрази, що, фактично, не передбачалося розробниками стандартних фраз, на що необхідно витрачати багато додаткового часу і що не виробляє автоматичну осмислену реакцію студентів у певній ситуації. Вважаємо їх вправами заради вправ, які відволікають від досягнення поставленої мети вивчення стандартних фраз.

Нині нагадаємо, що стандартні фрази подані у спрощеному варіанті англійської мови, де часто пропущені артиклі, дієслово “be”; до інших мовних ознак стандартних фраз можна зарахувати уникнення синонімів, скорочених форм, надання повних відповідей до загальних і спеціальних запитань, послідовне вимовляння лише однієї фрази кожним учасником розмови.

Наша робота над вивченням студентами стандартних фраз доводить прикладну спрямованість, оперативну результативність і вмотивованість студентів виконувати завдання типу “половина діалогу”, “підказки для діалогу”, “спілкування шляхом випадкового вибору”, “спільно укладені діалоги” та “керовані діалоги”.

Зазначимо, що завдання з вивчення стандартних фраз, представлені або рекомендовані у дослідженнях нами теоретичних і прикладних публікаціях, зокрема розвивають уміння студентів до виконання частково контрольованих завдань, під якими мається на увазі більше мовної свободи студентів, водночас викладачу не відомі усі можливі варіанти відповідей, навіть якщо можливості студентів досить обмежені.

Усвідомлюючи переваги кожного типу вправ/завдань на основі їх застосування у навчальному процесі, ми дійшли висновку, що в умовах нашого навчального закладу, де англійська мова теж іноземна, для впровадження системи вправ/завдань із ґрунтового вивчення стандартних фраз необхідно:

– протягом першого-третього семестрів навчати студентів зрозуміло і чітко спілкуватися морською англійською мовою загального вжитку (GME);

– при цьому значну увагу приділяти вивченню базових структур стандартних фраз для спілкування у морі, а саме: речення з дієсловами у наказовому способі (Clean the holds!); загальні запитання і повні відповіді на них (Are the holds clean / dry / free of smell ? – Yes, the holds are clean / dry / free of smell. / – No, the holds are not clean / dry / free of smell (yet). / – The holds will be clean / dry / free of smell in ... minutes / hours.); спеціальні запитання і повні відповіді на них (What is the deadweight of the vessel? – The deadweight is ... tonnes.);

– протягом четвертого семестру, в якому розпочинається вивчення спеціалізованої морської англійської мови (SME), розпочинати поступову підготовку до активного і сфокусованого вивчення стандартних фраз: ознайомлення студентів із загальними особливостями стандартних фраз: назви букв, вимова цифр і чисел, маркери повідомлень, особливості комунікативної реакції на запитання, накази, стандартні організаційні фрази, корекція помилок, необхідність повторення, опис пеленгу, курсу, відстані, швидкості, широти, довготи тощо, паралельно вивчаючи окремі стандартні фрази відповідно до тем, що вивчаються;

– протягом наступних семестрів запроваджувати розроблену нами і апробовану на темах, пов’язаних із вантажними операціями, систему методично обґрунтованих вправ і завдань;

– додавати до поточних тестових завдань, у тому числі на електронній навчальній платформі Moodle, лексико-семантичні завдання на перевірку знань і умінь студентів використовувати стандартні фрази для спілкування у морі;

– запровадити усну перевірку комунікативних умінь студентів із використання стандартних фраз у відповідних операційних ситуаціях на судні як під час поточної усної перевірки комунікативних умінь, так і під час диференційованих заліків і випускних іспитів із морської англійської мови.

Висновки. Навчання студентів стандартним фразам для спілкування у морі варто здійснювати на основі реальної практики у морській галузі і шляхом застосування відповідних сучасних методів вивчення мови. Крім вправ контрольованого і частково контрольованого характеру, студентам варто надавати змогу самостійно визначати зміст розмов із використанням стандартних фраз для спілкування у мові на основі детальних описів ситуацій, рольових карток, попередньої практики на судні. Вивчення стандартних фраз має здійснюватися системно і послідовно, для чого необхідно розробити тематично зорієнтовану і методично обґрунтовану систему завдань і послідовність їх виконання.

Можливості системного вивчення стандартних фраз для спілкування у морі ще далеко не вичерпані. Нашими наступними кроками плануються: створення міждисциплінарної робочої групи для об'єднання зусиль із навчання студентів стандартних фраз; завершення науково-методичних рекомендацій для викладачів морської англійської мови щодо системи вправ/завдань і методики використання стандартних фраз упродовж усього курсу вивчення англійської мови за професійним спрямуванням у морських навчальних закладах; внесення завдань із перевірки умінь студентів користуватися стандартними фразами в екзаменаційні матеріали.

Використана література:

1. Демченко О. М. Критеріальний підхід до сформованості вмінь професійного спілкування іноземною мовою у студентів ВНЗ морського транспорту. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2016. № 2 (109). С. 26.
2. Кудрявцева В. Ф., Барсук С. Л., Бойко К. Л., Степанюк М. П. *Sail Safe* : навч. посібник. Херсон : ТОВ "ВКФ "Стар" ЛТД", 2017. С. 56.
3. Кудрявцева В. Ф., Бондаренко В. В., Мороз О. Л., Швецова І. В. *While Ashore* : навч. посібник. Херсон : ТОВ "ВКФ "Стар" ЛТД", 2018. 116 с.
4. Тирон О. М. З досвіду викладання англійської мови за професійним спрямуванням на факультеті судноводіння КДАВТ. *Водний транспорт*. 2012. № 2 (14). С. 134.
5. Grice T. *English for the Maritime Industry. A Language course for seafarers*. Croydon : Idris Education Ltd., 2012. 129 p.
6. IMO Standard Marine Communication Phrases. URL: www.segeln.co.at/media/pdf/smcp.pdf (last accessed: 08.03.2019).
7. Losey-León M. Facing New Changes in the Maritime English Curriculum: Tasks' Design towards the Acquisition of the Standard Marine Communication Phrases. URL: <https://www.academia.edu/19611806> (last accessed: 17.03.2019).
8. Model Course 3.17 "Maritime English". URL: <https://ru.scribd.com/document/261953765> (last accessed: 11.02.2019).
9. Murrrell S. All Watch Officers Must Be Certified in the IMO SMCP. URL: <https://safety4sea.com/watch-officers-must-certified-imo-smcp/> (last accessed: 08.03.2019).
10. Paraskevi L. Papaleonida. *Maritime English. Volume 1*. URL: <https://maredu.gunet.gr/modules/document/file.php/ASP350> (last accessed: 17.02.2019).
11. Prichard B. *Maritime English syllabus for the modern seafarer: Safety-related or comprehensive courses?* URL: <https://link.springer.com/article/BF03195041> (last accessed: 18.03.2019).
12. STCW Convention and STCW Code. URL: <https://navlib.net/wp-content/uploads/2018/06/STCW-2017.pdf> (Last accessed: 04.03.2019).
13. Tores E. *Language Barriers and Miscommunication as a Cause of Maritime Accidents*. URL: <https://maredu.gunet.gr/modules/document/file.php/MAK265/Dissertations> (last accessed: 05.03.2019).

References:

1. Demchenko O. M. (2016) Kryterialnyi pidkhd do sformovanosti vmin profesiinoho spilkuвання inozemnoiu movoiu u studentiv VNZ morskoho transport [Criteria-based approach to foreign language communicative competency of students of higher maritime institutions]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*. № 2 (109). P. 26.
2. Kudryavtseva V. F., Barsuk S. L., Boiko K. L., Stepaniuk M. P. *Sail Safe*. Kherson : TOV "VKF "Star" LTD" [in English].
3. Kudryavtseva V. F., Bondarenko V. V., Moroz O. L., Shvetsova I. V. *While Ashore*. Kherson : TOV "VKF "STAR" LTD" [in English].
4. Tyron O. M. Z dosvidu vykladannia anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam na fakulteti sudnovodinnia KDAVT [On the experience of teaching English for Specific Purposes at Navigation Faculty of Kyiv State Academy of Water Transport]. *Vodnyi transport*. № 2 (14). P. 134.
5. Grice T. (2012) *English for the Maritime Industry. A Language course for seafarers*. Croydon : Idris Education Ltd. 129 p.
6. IMO Standard Marine Communication Phrases. URL: www.segeln.co.at/media/pdf/smcp.pdf (last accessed: 08.03.2019).
7. Losey-León M. Facing New Changes in the Maritime English Curriculum: Tasks' Design towards the Acquisition of the Standard Marine Communication Phrases. URL: <https://www.academia.edu/19611806> (last accessed: 17.03.2019).
8. Model Course 3.17 "Maritime English". URL: <https://ru.scribd.com/document/261953765> (last accessed: 11.02.2019).
9. Murrrell S. All Watch Officers Must Be Certified in the IMO SMCP. URL: <https://safety4sea.com/watch-officers-must-certified-imo-smcp/> (last accessed: 08.03.2019).
10. Paraskevi L. Papaleonida. *Maritime English. Volume 1*. URL: <https://maredu.gunet.gr/modules/document/file.php/ASP350> (last accessed: 17.02.2019).
11. Prichard B. *Maritime English syllabus for the modern seafarer: Safety-related or comprehensive courses?* URL: <https://link.springer.com/article/BF03195041> (last accessed: 18.03.2019).
12. STCW Convention and STCW Code. URL: <https://navlib.net/wp-content/uploads/2018/06/STCW-2017.pdf> (last accessed: 04.03.2019).
13. Tores E. *Language Barriers and Miscommunication as a Cause of Maritime Accidents*. URL: <https://maredu.gunet.gr/modules/document/file.php/MAK265/Dissertations> (last accessed: 05.03.2019).

Кудрявцева В. Ф., Швецова И. В. Стратегия изучения стандартных фраз для общения в море на занятиях по морскому английскому языку

В статье рассматривается стратегия обучения стандартным фразам морского общения на уроках морского английского. Анализируется практический опыт преподавания стандартных фраз. В исследовании приведен список фраз, обязательных для изучения студентами. Авторы предлагают логически упорядоченную и методологически обоснованную систему обучения морским фразам. В статье приведены виды упражнений и заданий для изучения стандартных фраз и их последовательность в учебном процессе. В работе конкретно рассматриваются возможности систематического изучения стандартных фраз для общения на море на протяжении всего курса изучения английского языка на профессиональном уровне в морских учебных заведениях. Анализ данных четко указывает на то, что обучение стандартным фразам для общения на море должно осуществляться на основе реальной морской практики и внедрения соответствующих современных методов изучения языка.

Ключевые слова: морской английский язык, стандартные фразы для общения в море, ИМО, логически выстроенная и методически обоснованная система упражнений и заданий, безопасность работы на море, изучение стандартных фраз для общения на море, внедрение соответствующих современных методов изучения языка, морское образование.

Kudryavtseva V. F., Shvetsova I. V. Strategy of teaching standard maritime communication phrases at maritime English lessons

The paper deals with the teaching strategy of standard maritime communication phrases during maritime English lessons. Practical experience of teaching of standard phrases is being analyzed. The study has outlined the list of phrases that are obligatory for students to study. The authors suggest logically sequenced and methodologically justified system of maritime phrases teaching. The article provides types of exercises and tasks for studying standard phrases and their sequencing in the learning process. The paper is specifically concerned with the possibilities of systematic study of standard phrases for communication at sea throughout the entire course of English language study at a professional level in maritime educational establishments. The analysis of the data clearly indicates that teaching of standard phrases for communication at sea should be performed on the basis of real maritime practice and implementation of appropriate modern methods of language learning.

Key words: Maritime English, standard marine communication phrases, IMO, logically sequenced and methodologically justified system of exercises and tasks, the safety of work at sea, study of standard phrases for communication at sea, implementation of appropriate modern methods of language learning, maritime education.

УДК 378.22:[373.61+37.014.543]

Кузьменко Ю. А.

**ПЕРСПЕКТИВИ ЕКСТРАПОЛЯЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМЦІВ У ФАХОВУ ПІДГОТОВКУ
МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ**

У статті проведено аналіз освітньо-професійних програм підготовки майбутніх магістрів з управління навчальним закладом у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, Українській інженерно-педагогічній академії, Херсонському державному університеті, Національному університеті біоресурсів і природокористування України, який показав, що ситуація з підготовкою керівників закладів освіти в аспекті їхньої фінансово-економічної готовності до роботи значно погіршилася, демонструючи тенденції редукації.

Запропоновано розширити дисципліни авторськими модулями, що забезпечують когнітивну основу готовності майбутніх магістрів з управління навчальним закладом до фінансово-економічної діяльності: “Управління фінансово-економічною діяльністю” – модулем “Підприємницька культура”, “Соціальна та екологічна безпека діяльності” – модулем “Страхування майна та відповідальності перед третіми особами”, “Управління трудовими ресурсами та змістом робіт” – модулем “Способи мотивації та стимуляції персоналу” та дисципліну “Керівник навчального закладу та психологія управління” – модулем “Психологія підприємництва”.

Ключові слова: фінансово-економічна діяльність, освітньо-професійна програма, управління навчальним закладом, керівники закладів освіти, модулі, дисципліни, підприємницька культура.

Аналіз програм підготовки майбутніх магістрів з управління навчальних закладів дають підстави стверджувати, що нинішня версія фахової освіти мало приділяє увагу питанню розвитку та формування у зазначеній категорії професіоналів підприємницької культури та здатності до фінансової та економічної діяльності в закладах освіти. Внаслідок такої неухважності до підприємництва в сфері освіти спостерігаємо фактично стагнацію закладів освіти в питаннях добробуту та мотивації персоналу, що неприпустиме в умовах капіталістично зорієнтованих стандартів життєдіяльності.

Серед обставин, які очевидно впливають на можливості подолання зазначеного недоліку – швидке отримання необхідного рівня готовності студентів спеціальності “Менеджмент” до фінансово-економічної діяльності (далі – ФЕД) через корекцію змістових модулів окремих дисциплін, в яких закладено необхідний потенціал.